

РОЛЬ СТРУКТУРАЛІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЛІНГВІСТИЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ

Мельничук Оксана Дмитрівна,

кандидат філологічних наук,

докторант кафедри прикладної лінгвістики

*Інституту комп'ютерних наук та інформаційних
технологій*

Національного університету «Львівська політехніка»

melnichuk_oxsanadm@ukr.net

orcid.org/0000-0003-4619-363X

Структуралізм як метод пізнання узагальнює структурні методи з метою систематизації знання, його математизації та моделювання в межах загальної методології. Вивчення структуралізму розпочалося у Франції у результаті низки досліджень, що були здійснені у соціальних та гуманітарних науках у 1950-х – 1970-х рр. Структуралісти прагнули зрозуміти людську культуру та досвід у межах системи знаків, що керуються правилами утворення значення або цінностей у різних контекстах: лінгвістичному, соціальному, літературному та культурному. Лінгвістика як філологічна наука започатковує структурні методи у межах семіології, які згодом проникають у наратологію, теорію тексту та дискурсу з опертям на праці Ф. де Соссюра, К. Леві-Строса, М. Фуко та не втрачають своєї актуальності у сучасних лінгвістичних студіях. **Мета статті** – проаналізувати етапи розвитку структуралізму у лінгвістиці. **Методи** охоплюють такі загальнонаукові підходи, як аналіз, синтез, індукція, дедукція та метод формалізації. **Результати** пов'язані з виокремленням трьох аспектів розвитку або осмислення структуралізму у лінгвістичній науці: як загального методу гуманітарних наук, значення як структурного феномену та семіологією Ф. де Соссюра у зв'язку з мовною діяльністю. **Висновки.** У підсумку здійсненого теоретичного аналізу було встановлено, що згідно з виокремленими аспектами структуралізму у лінгвістиці, його роль є визначальною не тільки у контексті структурної, а й когнітивної методології у лінгвістиці. Окрім того, структуралізм як загальний метод гуманітарних наук стає загальним принципом, що спонукає розвиток цієї філософської концепції у напрямі вивчення не тільки структур мови, а й мислення. Суто лінгвістичними рисами є те, що структуралізм досліджує функціонування основних одиниць та зв'язків у мові, які характеризують утворення лексичного значення через набір визначених правил і операцій у відносно замкненій та обов'язково структурованій системі. Перспективною є розробка теорій когнітивної лінгвістики, які не заперечують наявності семантичної або лексичної структури, а навпаки, тлумачать її у зв'язку зі свідомістю та психічною діяльністю людини.

Ключові слова: метод гуманітарної науки, семіологія, структура, зв'язки, сприйняття, знак, пізнання.

THE ROLE OF STRUCTURALISM IN THE CONTEXT OF LINGUISTIC UNDERSTANDING

Melnychuk Oksana Dmytrivna,
*Candidate of Philological Sciences,
Postdoctoral Student at the Department of Applied
Linguistics
Institute of Computer Sciences and Information
Technologies
of the Lviv Polytechnic National University
melnychuk_oksanaadm@ukr.net
orcid.org/0000-0003-4619-363X*

Structuralism as a method of getting knowledge generalizes structural methods aiming to systematize knowledge and model it within the general methodology. The study of structuralism began in France as a result of a series of studies carried out in the social sciences and humanities in the 1950s and 1970s. Structuralists sought to understand human culture and experience within a system of signs governed by rules to form the meaning or values in various contexts: linguistic, social, literary and cultural. Linguistics as a philological science initiates structural methods within the framework of semiology, which later penetrated into narratology, the theory of text and discourse based on the works of F. de Saussure, K. Lévi-Strauss, and M. Foucault and these methods do not lose their relevance in modern linguistic studies. **The purpose** of the article is to analyze the stages of development of structuralism in linguistics. **Methods** include general scientific approaches that include analysis, synthesis, induction, deduction, and formalization method. **The results** are related to the identification of three aspects of understanding structuralism in linguistics as a general method of the humanities, the meaning as a structural phenomenon, and F. de Saussure's semiology in connection to linguistic activity. **Conclusions.** As the result of the theoretical analysis, it was established that according to the selected aspects of structuralism in linguistics, its role is decisive not only in the context of structural, but also cognitive methodology in linguistics. In addition, structuralism as a general method of humanities becomes a general principle that prompts the development of this philosophical concept in studying not only language structures, but also thinking process. Purely linguistic features of structuralism are that it investigates functioning of basic units and connections in language, which characterize formation of lexical meaning through a set of defined rules and operations in a relatively closed and necessarily structured system. It is promising to develop theories of cognitive linguistics that do not deny the existence of a semantic or lexical structure, but, on the contrary, it aims to interpret it in connection with the consciousness and mental activity of a person.

Key words: method of humanitarian science, semiology, structure, connections, perception, sign, cognition.

1. Вступ

Лінгвістичний структуралізм вивчає мову як самодостатню сукупність, структуру *sui generis* (лат. «своєрідну, єдину у своєму роді») (Hjelmslev, 1961: 28), а не як утворення нелінгвістичних (фізичних, психологічних, фізіологічних, логічних, соціологічних, культурних) феноменів. Структуралізм як структурно-семіотичний комплекс має опертя на концепцію семіотики – теорію знака Ф. де Соссюра (Meisel, Saussy, 2011). Структурна модель значення у лінгвістиці узгоджується з постулатами структуралістів про колективну, або загальну сутність мови та її комунікативне спрямування у визначеному середовищі комунікування.

Структуралізм охоплює низку шкіл становлення та розвитку: Женевську школу Ф. де Соссюра (Joseph, 2012), Празьку школу В. Матезіуса (Vachek, 1975), Американську школу семіотики (Ч. Пірса, Я. Морріса (Morris, 1971), Копенгагенську школу Л. Єльмслева (Hjelmslev, 1961), дескриптивізм Л. Блумфілда (Bloomfield, 1973), структурну антропологію Е. Сепіра (Mandelbaum, 1949). Психологічно-пов'язаним напрямом є структурний психоаналіз Ж. Лакана (Miller, 1998); когнітивний аспект виявляється у контексті теорії структури пізнання та розуміння М. Фуко (Foucault, 2002); структурна лінгвопоетика та теорія поетичної мови

окреслена у моделі комунікації Р. Якобсона (Jakobson, 1980). *Метою статті* є осмислення структуралізму у контексті розвитку лінгвістичної науки. *Завданнями статті* є: 1) аналіз розвитку структуралізму як загального методу гуманітарної науки, 2) визначення його ролі в утворенні структури значення та 3) тлумачення структуралізму у межах семіології Ф. де Соссюра. *Актуальність* дослідження пов'язана зі зверненням сучасних наукових розвідок, зокрема когнітивної лінгвістики, до структурних аспектів осмислення лінгвістичного значення, у зв'язку з твердженням про те, що «сприйняття, або пізнання об'єктів можливе тільки за умови структурованості предмета сприйняття» (Langer, 1989), адже структурність предмета є пов'язаною з цілісністю образу, який сприймають. Важливим є те, що структурність сприймання загалом та лінгвістичних знаків або слів зокрема є не відтворенням набору хаотичних відчуттів, а відображенням різних властивостей і частин предмета, тобто його структури.

2. Структуралізм як загальний метод аналізу у системі гуманітарних наук

Структуралізм є філософським підходом, який звертає увагу на те, що об'єкти вивчення у гуманітарних науках внутрішньо відповідають підсвідомим зразкам, попри те, що вони є різними зовні (Bunnin, Yu, 2009: 662). Ці внутрішні зв'язки та закономірності утворюють визначену архітекτονіку, яка є об'єктом наукових розвідок. Архітектоніка (побудова, структура) – це приховані, глибинні феномени, які, згідно з кодами, логікою чи правилами, формують поверхневі явища та події. Серед властивостей структури – цілісність, здатність до саморегулювання та трансформування. Соціальні зв'язки є результатом не індивідуальної дії, а залежності між цими діями; ціле утворюється як окреме вираження (Milner, 2008). Окрім лінгвістичної сфери, структуралізм претендував на універсальне пояснення культурних та соціальних явищ, або виявлення «несвідомих умов соціального існування» (Lévi-Strauss, 1963: 15). Мета структуралізму – окреслити реальні структури і синхронічні причини. Культуру і суспільство розглядають при цьому як знакові системи, визначені символи, які пристосовуються до зовнішніх обставин та складають уявлення людини про себе. Суспільство утворює символічну проєкцію, за якою немає іншої реальності – ні суб'єктивної (ілюзія гуманізму), ні зовнішньої (ілюзія позитивізму). Структуралістська галузь розглядає внутрішні зв'язки як формальні, об'єктивні дані, що є незалежними з точки зору людини та соціокультурного контексту.

Структуралізм заперечує філософські концепції *позитивізму* (натуралізму), який стверджує, що світ не залежить від свідомості й конкретного об'єкта пізнання, та *гуманізму*, згідно з яким люди створюють і пізнають навколишній світ. Критика цих підходів виявилася у висловленнях «атака на реалізм» і «смерть суб'єкта» (Glucksmann, 2016: 139). Основою структуралістського «інтелектуального бачення» були холізм, філософський об'єктивізм та культурний релятивізм. Структуралізм не заперечує та не вимагає наявності глибинної або первинної структури, а також можливості того, що носієм структур є індивід як суб'єкт сприйняття світу. З точки зору структуралізму виокремлення істотних теоретичних елементів будь-якого утворення вимагає створення теорії – системи раціонально пов'язаних тверджень, що пояснюють емпіричні дані (К. Леві-Строс, Ж. Лакан) та властиві практики (М. Фуко, Л. Альтюссер). Знання не сприймають і не надають через факти, а напрацьовують – звідси акцент на свідомому утворенні концептів людиною, що тлумачить набутий досвід та знання як структуроване пізнання (Caws, 1988: 1–2).

Структуралісти спиралися на точність та об'єктивність, наукове та істинне знання про людину, були переконані, що людська структура виявляє логічну та раціональну систему. Так, К. Леві-Строс, формалізуючи гуманітарну науку, сподівався на майбутню комп'ютеризацію; Ж. Лакан систематизував психоаналіз за аналогією з математичною аксіоматикою, називаючи психологію логічним підходом до несвідомого; Р. Барт акцентував на соціології як соціальній логіці, адже саме система та її значення повинні бути об'єктом наукового вивчення. *A priori* є правильною теза про те, що кожен процес відповідає системі, за допомогою якої він може бути проаналізований та описаний обмеженим інструментарієм – визначеною кількістю засобів.

З погляду логічного підходу структуралізм виявляє глибинні утворення людської психіки – когнітивні структури, що лежать в основі світосприйняття індивіда та його взаємодії зі світом.

3. Значення як структурний феномен

Основним твердженням у структуралістській лінгвістичній моделі є теза про те, що значення «вимагає структури» (Pettit, 1977: 4). У зв'язку з цим постає важливим Соссюрівський структуралізм – теорія значення, що протистоїть його референційному розумінню, розглядаючи існування реальності перед мовою: мова виникає пізніше, щоб позначити навколишній світ. Основний принцип Соссюрівського структуралізму полягає у тому, що мова є системою, одиниці якої визначаються місцем у системі, а не зовнішніми точками відліку, якою є реальність (Barber, Stainton, 2010: 782). Американська школа структурної лінгвістики пов'язана з іменем Л. Блумфілда, який розпрацьовував цей напрям як індуктивне узагальнення з опертям на біхевіоризм, що не бере до уваги свідомість мовця. Він пропонує замінити термінологію, що позначає людську діяльність (свідомість, розум, сприйняття, ідеї), відкинути та замінити лінгвістичними термінами (Hockett, 1970). У контексті цього підходу семантичні властивості морфем називають «семемами», граматичні – «епістемами»; морфемами можна поділити на фонему, однак семема неможливо поділити на морфему без втрати цілісного семантичного значення.

Системний підхід до мови у межах структурної семантики започатковує теорію лексичного поля (1931–1960-ті рр.), реляційну (фреймову) семантику (1960-ті рр.) та компонентний аналіз. Ці окремі галузі були теж об'єднані генеративною лінгвістикою (Lehrer, Kittay 1992). Вченими-лінгвістами, які працювали у руслі структурної семантики, були Л. Єльмслев, Е. Бенвеніст, К. Балдінгер. А.-Ж. Греймас стверджував, що семіологічний рівень виражає системний рівень мови; семантичний рівень, мінімальними одиницями якого є варіанти, полягає в аналізі елементів процесу мовленнєвої діяльності. Саме семантичний рівень уможливило вивчення діяльнісного або дискурсного аспекту мови. Структурна семантика надала пояснення значенню як «переліку ознак» у «системі порівняння ознак» (Fodor, 1980). За таким принципом є сформовані «класичні» Арістотелівські категорії, утворені на основі значень слів, що можуть бути систематизовані як поєднання «характерних» властивостей поняття. Проте теорія структурної семантики зазнала критики у 1980–90-х рр. через неможливість визначення «основних» характеристик щодо всіх мовних значень.

4. Семіологія Ф. де Соссюра та мовна діяльність

Знаковий характер мовної діяльності є не простою ознакою функції цієї діяльності, а онтологічною властивістю, адже відсутність знака унеможливило мовну діяльність. Тому об'єктом мовознавства у структуралізмі є не тільки мова як знакова система (фр. *langue*), а й мовлення, тобто мова як лінгвосеміотична діяльність людини (фр. *langage*) (Harris, 1951). Розуміння терміна «langage» стосується формальної системи мови (фр. *langues*), узагальненням якої є мовленнєва діяльність, що пов'язана з конкретними знаннями людини. Мова покликана реалізувати загальнолюдську комунікативну здатність, «універсальний факт» (фр. *le fait universel du langage*) (Присяник, 2018), який тлумачить мовленнєву діяльність як реалізацію мовної здібності людини стосовно її діяльності та досвіду. Мовленнєву діяльність Ф. де Соссюр розглядає як взаємодію мова ↔ мовлення, згідно з формулюванням мовленнєва діяльність = мова (фр. *langue*) ↔ мовлення (одночасно як фр. *parole* і *discours*). Таке розуміння виявляє систему мови як її функцію, або форму буття, а не як формальні складники, що становлять зв'язок мова + мовлення. Отже, слушною є думка про те, що мова – це не простий перелік назв речей. Значення утворюється завдяки означенню (англ. *signification*), а не іменуванню (англ. *naming*). Слова природної мови є знаками, які мають визначену цінність (англ. *value*) у системі. Знак складається з двох частин: позначення (фр. *signifiant*, англ. *signifier*) та позначеного (фр. *signifié*, англ. *signified*), форми та значення – позначення є відповідником позначеного, тобто знак є неподільним: «мовний знак є зв'язком не між річчю та назвою, а між поняттям (англ. *concept*) та акустичним образом (англ. *sound pattern*)» (Корнійчук, Тищенко, 1998: 87).

Зв'язки, що існують між термінами «значення» і «форма», або «позначення» і «позначене», є подвійними та синергетичними: вони утворюють семіотичний дуалізм значення і форми, а у темпоральному плані ці зв'язки визначають функційний характер семіологічної сфери: конкретне значення втілене в окремій формі та має функцію розрізнення. Кожна мовна форма в мовленнєвому вжитку у поєднанні з одиничним значенням становить визначений мовний знак, але водночас існує у системі протиставлень з іншими формами у єдиній формальній парадигмі (фр. *différence générale des formes*), де всі елементи є взаємозалежними (фр. *tout se tient*). У контексті загального семіотичного розрізнення у термінах «позначення ↔ позначене», структурна семантика називає найменші компоненти значення «денотат ↔ сигніфікат» (слово ↔ значення), логіка – «інтенціонал ↔ екстенціонал» (об'єкт ↔ характеристика) (Kurzweil, 2018: 23). У зв'язку зі зміною контекстів мовного значення з'являється термін «конотація» – одне з основних понять семіології, зокрема, в інтерпретації Р. Барта, який розглядав її як опосередкований спосіб передавання змісту висловлювання (Howard, 1974). Отже, мовленнєва діяльність індивіда (фр. *langage*) є багатовимірною та цілеспрямованою на протиположний мовленнєвому акту (фр. *parole*) та мові як статичній системі (фр. *langue*). З'ясувавши, що елементи мови визначаються у зв'язках, Ф. де Соссюр переформулював поняття «частина» ↔ «ціле»: ціле становить суму формально узгоджених елементів. Дослідник пояснює існування в мовленнєвій діяльності двох вимірів – семіотичного (психічного) та несеміотичного (фонетичного), однак заперечує прямий зв'язок звуків з поняттями, які вони позначають.

5. Висновки

Роль структуралізму у контексті лінгвістичного осмислення пов'язана з вивченням діяльності мовця та є важливою у низці гуманітарних дисциплін, які існують у лінгвістиці завдяки своєму зв'язку з мовою. Соссюрівську модель, яка наголошує на внутрішніх структурах знакової системи, розглядають як співзвучну з поглядом про те, що мова не «віддзеркалює» реальність, а «утворює» її. Отже, побудова структури значення у контексті структуралізму не відкидає ні ролі психічного, ні соціальної реальності, однак є обмеженою мовною системою, не надаючи потрібної значущості свідомості суб'єкта, який сприймає та пізнає лінгвістичне значення. Попри те, що структуралізм є класичною теорією значення у межах гуманітарної методології, його роль як «застарілої» концепції не заперечують, а пов'язують з перспективними напрямками сучасних лінгвістичних досліджень.

Література:

1. Просяник О. П. Фердинанд де Соссюр: деміфологізація концепції : монографія. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2018. 276 с.
2. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики / перекл. з франц. А. Корнійчук, Т. Тищенко. Київ : Основи, 1998. 324 с.
3. A Leonard Bloomfield Anthology / ed. by C.F. Hockett. Bloomington : Indiana Univ. Press, 1970. 321 p.
4. Barthes R. S/Z / transl. by R. Howard. New York : Hill & Wang, 1974. 271 p.
5. Bloomfield L. Language. New York : Henry Holt, 1973. ix+564 p.
6. Caws P. Structuralism: the Art of the Intelligible. Atlantic Highlands, NJ : Humanities Press International, 1988. xiv+276 p.
7. Concise Encyclopedia of Philosophy of Language and Linguistics / ed. by A. Barber, R.J. Stainton. Oxford : Elsevier, 2010. 616 p.
8. Fodor J. A. The Language of Thought. Sussex : Harvester Press, 1980. 214 p.
9. Frames, Fields and Contrasts. New Essays in Semantic and Lexical Organization / ed. by A. Lehrer, E.F. Kittay. Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum Associates, 1992. 472 p.
10. Glucksmann M. Structuralist Analysis in Contemporary Social Thought. A Comparison of the Theories of Claude Lévi-Strauss and Louis Althusser. London/Boston : Routledge, 2016. 214 p.
11. Harris Z. S. Methods in Structural Linguistics. Chicago : Univ. of Chicago Press, 1951. 384 p.
12. Hjelmslev L. Prolegomena to a Theory of Language. London : Univ. of Wisconsin Press, 1961. 144 p.
13. Jakobson R. The Framework of Language. Michigan : Michigan Slavic Publications, 1980. 94 p.
14. Joseph J. E. Saussure. Oxford : Oxford Univ. Press, 2012. 780 p.

15. Kurzweil E. *The Age of Structuralism: From Lévi-Strauss to Foucault*. London : Routledge, 2018. 256 p.
16. Lacan J. *The Seminar of Jacques Lacan. The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis. Book XI* / ed. by J.-A. Miller; transl. by A. Sheridan. New York : W.W. Norton & Company, 1998. 304 p.
17. Langer M.M. *Merleau-Ponty's Phenomenology of Perception: A Guide and Commentary*. London : The Macmillan Press LTD, 1989. 228 p.
18. Mathesius V. *A Functional Analysis of Present Day English on a General Linguistic Basis* / ed. by J. Vachek. The Hague : Mouton, 1975. 228 p.
19. Milner J.-C. *Le Périphe structural. Figures et paradigme*. Paris : Verdier Poche, 2008. 376 p.
20. Morris C.W. *Writings on the General Theory of Signs*. The Hague : Mouton, 1971. 486 p.
21. Pettit P. *The Concept of Structuralism: A Critical Analysis*. Berkley/Los Angeles : Univ. of California Press, 1977. 118 p.
22. Sapir E. *Selected Writings in Language, Culture and Personality* / ed. by D. Mandelbaum. Berkeley : Univ. of California Press, 1949. 632 p.
23. Saussure F. de. *Course in General Linguistics* / transl. by W. Baskin; ed. by P. Meisel, H. Saussy. New York : Columbia Univ. Press, 2011. 277 p.
24. *The Blackwell Dictionary of Western Philosophy* / ed. by N. Bunnin, J. Yu. Oxford : Willey-Blackwell, 2009 784 p.

References:

1. Prosianyk, O. P. (2018). *Ferdynand de Sossuur: demifolohizatsiia kontseptsii: monohrafiia* [Ferdinand de Saussure: demythologizing the concept]. Kharkiv : Kharkivske istoryko-filolohichne tovarystvo, 2018. 276 p. [in Ukrainian].
2. Korniiichuk, A., Tyshchenko, T. (Eds.) (1998). *Sosuur F. de. Kurs zahalnoi linhvistyky / perekl. z frants.* [Saussure F. de. General linguistics course]. Kyiv : Osnovy. 324 p. [in Ukrainian].
3. Hockett, C. F. (Ed.) (1970). *A Leonard Bloomfield Anthology*. Bloomington: Indiana University Press. 321 p.
4. Howard, R. (Ed.) (1974). *Barthes R. S/Z*. New York: Hill & Wang, 271 p.
5. Bloomfield, L. (1973). *Language*. New York: Henry Holt. ix+564 p.
6. Caws, P. (1988). *Structuralism: the Art of the Intelligible*. Atlantic Highlands, NJ: Humanities Press International. xiv+276 p.
7. Barber, A., Stainton, R.J. (Eds.) (2010). *Concise Encyclopedia of Philosophy of Language and Linguistics*. Oxford : Elsevier. 616 p.
8. Fodor, J. A. (1980). *The Language of Thought*. Sussex: Harvester Press. 214 p.
9. Lehrer, A., Kittay, E. F. (Eds.) (1992). *Frames, Fields and Contrasts. New Essays in Semantic and Lexical Organization*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. 472 p.
10. Glucksmann, M. (2016). *Structuralist Analysis in Contemporary Social Thought. A Comparison of the Theories of Claude Lévi-Strauss and Louis Althusser*. London/Boston: Routledge. 214 p.
11. Harris, Z. S. (1951). *Methods in Structural Linguistics*. Chicago: University of Chicago Press. 384 p.
12. Hjelmslev, L. (1961). *Prolegomena to a Theory of Language*. London: University of Wisconsin Press. 144 p.
13. Jakobson, R. (1980). *The Framework of Language*. Michigan : Michigan Slavic Publications. 94 p.
14. Joseph, J. E. (2012). *Saussure*. Oxford: Oxford Univ. Press. 780 p.
15. Kurzweil, E. (2018). *The Age of Structuralism: From Lévi-Strauss to Foucault*. London: Routledge, 2018. 256 p.
16. Miller, J.-A. (Ed.) (1998). *Lacan J. The Seminar of Jacques Lacan. The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis. Book XI* / transl. by A. Sheridan. New York : W.W. Norton & Company. 304 p.
17. Langer, M. M. (1989). *Merleau-Ponty's Phenomenology of Perception: A Guide and Commentary*. London : The Macmillan Press. 228 p.
18. Vachek, J. (Ed.), Mathesius, V. (1975). *A Functional Analysis of Present Day English on a General Linguistic Basis*. The Hague: Mouton. 228 p.
19. Milner, J.-C. (2008). *Le Périphe structural. Figures et paradigme*. Paris: Verdier Poche. 376 p.
20. Morris, C. W. (1971). *Writings on the General Theory of Signs*. The Hague: Mouton. 486 p.
21. Pettit, P. (1977). *The Concept of Structuralism: A Critical Analysis*. Berkley/Los Angeles: University of California Press. 118 p.
22. Sapir E., Mandelbaum, D. (ed.) (1949). *Sapir E. Selected Writings in Language, Culture and Personality*. Berkeley : University of California Press. 632 p.
23. Meisel, P., Saussy, H. (Eds.) (2011). *Saussure F. de. Course in General Linguistics* / transl. by W. Baskin. New York : Columbia University Press. 277 p.
24. Bunnin, N., Yu. J. (Eds.) (2009). *The Blackwell Dictionary of Western Philosophy*. Oxford: Willey-Blackwell. 784 p.

Стаття надійшла до редакції 16.06.2023
The article was received 16 June 2023